

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY**

ul. Długa 47,85-034 Bydgoszcz
Tel. 52 345-56-44, Fax 52 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 22 sierpnia 2014 r.

Znak: RBG-61-06/14/MB-Sz/BS

DECYZJA NR RBG - 16/2014

Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tejże ustawy – po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko **Marianowi Siwka prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Centrum Tańca „M. Siwka” w Bydgoszczy**

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Mariana Siwka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Centrum Tańca „M. Siwka” w Bydgoszczy polegającą na stosowaniu we wzorcu umowy „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014” postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), którego treść jest następująca:

„CTS zastrzega możliwość zmiany cennika o czym poinformuje uczestników zajęć z miesięcznym wyprzedzeniem lub cyklem. Informacja zostanie zamieszczona na stronie CTS i w siedzibie CTS”,

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

UZASADNIENIE

W dniu 28 sierpnia 2013 r. Postanowieniem Nr RBG-210/2013 – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK lub organ ochrony konsumentów) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umowne stosowane przez szkoły nauki tańca z obszaru województw kujawsko - pomorskiego i warmińsko - mazurskiego zawierają niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie,

czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach, tj. art. 479³⁸§1 i art. 479³⁹ k.p.c. w związku z art. 385¹-385³ k.c. oraz mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowań w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W toku postępowania wyjaśniającego, w związku z wezwaniem Prezesa UOKiK, Marian Siwka prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Centrum Tańca „M. Siwka” w Bydgoszczy (dalej: Marian Siwka lub Centrum Tańca) przedłożył wzorzec umowny „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014”. W wyniku wstępnej kontroli nadesłanego wzorca umownego zaszło podejrzenie stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, opisanej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów [Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.; dalej również: *ustawa o ochronie (...)*], polegającej na zamieszczaniu we wzorcu umownym „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014” postanowienia, które jest postanowieniem umownym wpisanym - na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego - do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Mając powyższe na uwadze – postanowieniem Nr RBG-47/2014 z dnia 31 stycznia 2014 r. – Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, opisanej w sentencji niniejszej decyzji, przeciwko Marianowi Siwka prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Centrum Tańca „M. Siwka” w Bydgoszczy.

W toku niniejszego postępowania Prezes UOKiK wezwał przedsiębiorcę do ustosunkowania się do przedstawionych zarzutów oraz do wskazania daty, od której wzywany przedsiębiorca stosuje wzorzec umowy „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014”. W odpowiedzi na powyższe wezwanie pełnomocnik Mariana Siwka, w piśmie z dnia 17 lutego 2014r., wskazał, iż nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu zawartym w postanowieniu nr RBG-47/2014 r., że zapis w brzmieniu kwestionowanym przez Prezesa UOKiK narusza zbiorowe interesy konsumentów. W przedmiotowym piśmie podniósł także, że kwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie nie jest wpisane do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Zaznaczył ponadto, że postanowienie to zawarte jest w Regulaminie zajęć tanecznych, który to wbrew wadliwym ustaleniom organu, nie stanowi wzorca umowy i nie mogą do niego być stosowane przepisy dotyczące ww. kwestii. W piśmie Strona jednocześnie podnosi, iż pkt 6 w podtytule „Płatność” wzorca umowy „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014” wprowadza zasadę określającą w jaki sposób podawane są ceny do wiadomości uczestników szkoły, a w związku z tym, logiczną konsekwencją tego jest to, iż zmiana ceny zawartej w cenniku jest publikowana w ten sam sposób, w której ogłasza się aktualnie obowiązujący cennik.

Ponadto, przedsiębiorca wskazał, iż „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014” nie jest wzorcem umowy i jest stosowany od 1 września 2013 r.

Strona wniosła o umorzenie postępowania.

Prezes UOKiK zawiadomił przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (pismo z dnia 5 maja 2014 r.). Przedsiębiorca nie skorzystał z powyższych uprawnień.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów organ ochrony konsumentów ustalił, iż Marian Siwka prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Centrum Tańca „M.Siwka” w Bydgoszczy (NIP: 5540467359).

Z wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wynika, iż przedmiotem działalności gospodarczej przedsiębiorcy są pozaszkolne formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych (85.51.Z).

W ramach prowadzonej działalności przedsiębiorca stosuje wzorzec „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014”. Przedmiotowy wzorzec stosowany jest od 1 września 2013 r.

W sprawie zarzucanej praktyki wskazanej w sentencji decyzji ocenie poddano klauzulę umowną o treści:

„CTS zastrzega możliwość zmiany cennika o czym poinformuje uczestników zajęć z miesięcznym wyprzedzeniem lub cyklem. Informacja zostanie zamieszczona na stronie CTS i w siedzibie CTS”.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy u.o.k.i.k jest uprzednie zbadanie przez organ ochrony konsumentów, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło, pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem organu ochrony konsumentów rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami skarżonego przedsiębiorcy. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa UOKiK działań przewidzianych w u.o.k.i.k.

Przepis art. 24 ust. 1 tejże ustawy stanowi, iż „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego; 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji”.

Oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z praktyką określoną w wyżej wymienionym przepisie należy dokonać na podstawie ustalenia łącznego spełnienia trzech przesłanek, którymi są:

- **działania przedsiębiorcy,**
- **bezprawność tych działań,**

- **naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.**

Działanie przedsiębiorcy

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie tej jest mowa o przedsiębiorcy, pojmuje się przez to w pierwszej kolejności przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r., Nr 220, poz. 1447, z zm.). Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Mając powyższe na uwadze, uznać należy, iż Marian Siwka prowadzący działalność gospodarczą jako osoba fizyczne pod nazwą Centrum Tańca „M.Siwka” w Bydgoszczy jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 u.o.k.i.k. Tym samym jego działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowy wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje SOKiK i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umów za niedozwolone. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) **stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...) oraz, że „wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że**

zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów (...) w oderwaniu od rodzaju umowy lub gałęzi gospodarki, w której umowa została zawarta”.

W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.i.k. (w obecnym brzmieniu ustawy jest odpowiednik art. 24 u.o.k.i.k. - przyp. autor) obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.i.k. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)*”.

Nie jest zatem konieczna dokładna literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Prezes UOKiK zakwestionował następujące postanowienie:

„CTS zastrzega możliwość zmiany cennika o czym poinformuje uczestników zajęć z miesięcznym wyprzedzeniem lub cyklem. Informacja zostanie zamieszczona na stronie CTS i w siedzibie CTS”.

W ocenie Prezesa UOKiK kwestionowany zapis mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej w Rejestrze pod poz. **547**, w brzmieniu: *„Zmiana wysokości czesnego w ciągu roku akademickiego, może nastąpić jedynie proporcjonalnie do oficjalnego wskaźnika wzrostu kosztów utrzymania”* (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej: SOKiK, z dnia 25 lipca 2005 r., sygn. akt XVII AmC 46/05), klauzulą wpisaną pod poz. **848**, o treści: *„Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego”* (wyrok SOKiK z dnia 6 lipca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 60/05), klauzulą wpisaną pod poz. **756**, o treści: *„Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości, przed rozpoczęciem roku akademickiego”* (wyrok SOKiK z dnia 5 października 2005 r. sygn. akt XVII AmC 20/05).

SOKiK w przypadku dwóch pierwszych postanowień stwierdził, iż tego rodzaju zapisy naruszają art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 20 k.c. tj. kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes bowiem uprawniają kontrahenta konsumenta do podwyższania ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy.

Zarówno cytowane postanowienia z Rejestru oraz postanowienie stosowane przez Mariana Siwka pozwalają na zmianę wysokości opłat bez możliwości negocjacji, czy też odstąpienia od umowy przez konsumenta. Ponadto są sformułowane w sposób ogólny, nie określają w jakich okolicznościach i na jakich warunkach może dojść do zmiany umowy w tym zakresie.

W związku z powyższym należy uznać, iż kwestionowany zapis może stanowić niedozwolone postanowienie umowne, bowiem zmierza do uniemożliwienia konsumentowi

odstąpienia od umowy w przypadku zmiany cennika i może być tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod poz. 547 i 848.

W odniesieniu do ostatniego postanowienia SOKiK w uzasadnieniu wyroku wskazał, iż postanowienie to nie gwarantuje konsumentowi rzetelnej informacji o zmianie treści umowy zawartej z przedsiębiorcą w zakresie ewentualnej zmiany wysokości opłat, które konsument powinien ponosić. W opinii Sądu, umowa łącząca studenta i uczelnię ma charakter umowy ciągłej i podlega rygorom umów konsumenckich określonym w art. 384 i 384¹ k.c. Powyższe dotyczy również zmiany wzorca umowy w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym, jeżeli druga strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie. Zapis powyższy jest niezgodny z ww. przepisami, a przyjęty w nim sposób powiadamiania konsumenta o wysokości opłat poprzez wydanie zarządzenia Rektora nie stanowi gwarancji, że ta informacja z pewnością do niego dotrze, co rodzić może ujemne skutki w postaci powstania u konsumenta zadłużenia w opłatach z powodu braku wiedzy o ich podwyżce. Z tych też powodów zakwestionowane postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki studenta (konsument) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami a zarazem rażąco narusza jego interesy.

Należy zauważyć, iż zgodnie z treścią postanowienia stosowanego przez Mariana Siwka, zmiany cennika podawane są do wiadomości konsumentów jedynie na stronie internetowej przedsiębiorcy i w siedzibie szkoły. Wywołuje to skutek w postaci naruszenia obowiązku doręczania konsumentom wzorców umów. Jednocześnie brak doręczenia konsumentowi wzorca umowy o zmianie warunków wiążącej strony umowy może skutkować pozbawieniem konsumenta prawa do wypowiedzenia umowy zagwarantowanego w art. 384¹ k.c.

Mając powyższe na uwadze powyższe, stwierdzić należy, iż kwestionowane postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne i jest tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod poz. **547, 848, 756**.

W odniesieniu do twierdzeń Strony przedstawionych w piśmie z dnia 17 lutego 2013r. (ustosunkowanie się do zarzutów przedstawionych w postanowieniu Nr RBG-47/2014 z dnia 31 stycznia 2014 r.) w których przedsiębiorca wywodzi, iż objęty kontrolą Prezesa UOKiK w niniejszym postępowaniu „Regulamin zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014” ma charakter ogólny, nie stanowi wzorca umowy i nie jest częścią umowy zawieranej z konsumentem, należy uznać za bezzasadne.

Należy zaznaczyć, iż Kodeks cywilny nie definiuje pojęcia "wzorzec umowy", stwierdzając jedynie, że chodzi tu w szczególności o ogólne warunki umów, wzory umów i regulaminy, które zostały ustalone przez jedną ze stron umowy. "Wzorzec umowy" jest zatem pojęciem zbiorczym, a "ogólne warunki umów", "wzory umów" oraz "regulaminy" należy traktować jako jego egzemplifikacje. Przez pojęcie "wzorzec umowy" rozumie się jednostronne i uprzednio przygotowane zestawienie klauzul umownych, ujętych w sposób generalny i abstrakcyjny, z przeznaczeniem do wykorzystania w nieograniczonej liczbie przypadków. Wzorce umów należą zatem do standardowych form kontraktu.

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Prezes UOKiK zauważa, iż bezsprzecznie spełnione są przesłanki do uznania zawierającego kwestionowane postanowienie „Regulaminu zajęć tanecznych w Centrum Tańca Siwka Sezon 2013/2014” za wzorzec umowy. Potwierdza to fakt, iż przy zawieraniu umowy na świadczenie przez przedsiębiorcę usług związanych z prowadzeniem kursów nauki tańca, konsument zobowiązany jest do podpisania *Deklaracji udziału w zajęciach sezon 2013/2014* (załącznik nr 9 do pisma przedsiębiorcy z dnia 10 września 2013 r.), w której, zgodnie z jej treścią „oświadcza, że zapoznał się z regulaminem zajęć i go akceptuje (...).”

Reasumując, przedmiotowe postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę na podstawie przyczyn wskazanych powyżej jest tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień niedozwolonych.

Mając na względzie powyższe – w ocenie organu ochrony konsumentów - sporne postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy i jest tożsame z klauzulami znajdującymi się już w rejestrze.

Wobec tego orzeczono jak w sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 kodeksu postępowania cywilnego od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

*Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Piotr Adamczewski*